

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal sub îngrijirea Dlui Revizor școlar

MARIAN A U .

Abonament :

120 lei pe an pentru membrii corpului didactic.
Iar pentru comitele școlare și paritc. 150 lei.
Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Inserțiuni și reclame

se publică după tarif. — Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se înapoiază.

Un număr 3 lei.

Educația și instrucția.

Educația se deosebește de instrucție. Poate cineva să fie om instruit, și cu toate acestea să fie lipsit de educație. Poate cineva să fie om învățat și cu toate acestea în purtarea lui să fie moșic, să fie stângaci. Instrucția privește luminarea minții, învățătura minții, cu cunoștințe folositoare, pe când educația privește cultivarea inimii și a simțimentelor; sau cu alte cuvinte, educația privește purtarea omului față de alții și față de sine însuși.

Altmintrelea amândouă sunt de mare însemnătate pentru binele și fericirea fiecăruia om; deoarece numai prin instrucție și educație devine natura omului mai bună, mai blândă și mai nobilă și astfel se aduce la o formă, care promite în viitor neamului omenesc o stare mai fericită. Fără educație și instrucție trebuie să lăsăm orice speranțe în timpuri mai bune, căci toate sunt zădarnice, dacă însuși omul nu devine mai bun și mai luminat.

Ce s'a câștigat, — întreabă pedagogul Dr. Rein —, dacă cultura solului pământesc s'a îmbunătățit, comerțul și industria au înaintat, legile și depozitiile țerilor au ajuns la perfecțiune, iar oamenii nu sunt vrednici de ele; ce însemnează a locui un pământ așa.

de frumos și a nu fi în stare să afli pe el un cer ?

E întrebare acum, că unde își poate câștiga omul aceste arme, aceste mijloace prin cari poate ajunge la fericire? Răspund: instrucția se câștigă în școală, iar educația se primește mai ales în familie. Prin urmare, greșesc foarte tare părinții aceia, cari nu pun nici un preț pe educația copiilor lor, ci toate le lasă în cărca școlii. Am auzit pe mulți zicând: Ce să mă îngrijesc atâta de creșterea copiilor, las că-i dau eu la școală și o să facă școala omeni din ei. Aceștia apoi la rândul lor, dacă școala n'a izbutit în educația și instrucția copiilor lor, aruncă vina asupra învățătorului. Cine nu știe, că îndată ce un copil a comis vr'o greșală, fie în familie, în contra părinților sau în contra altor căseni, fie afară, pe stradă sau alt loc, insultă numai pe învățător, cu vorbe ca: — Bine, mă așa te învață învățătorul? Ba alții zic vorbe și mai grele și mai grosolane: și așa mai departe. În chipul acesta, câte noduri nu trebuie să înghiță bietul învățător din pricina celor nepricepuți, pentru că unii ca aceștia uită, că școala nu este înființată pentru ca să scape familia de responsabilitatea educației. Nu, căci la edificiul educației lucrează, și trebuie să lucreze doi măestri indispensabili: temelia are s'o puie familia, iar păreții și coperișul are să-i facă școala cu concursul familiei. Și acum nimeni nu-mi va putea contesta, că dacă temelia zidirii e slabă, păreții și coperișul să dărâmă. Trebuie dar să căutăm a pune educației din familie o temelie trainică, pentru ca apoi școala la vremea sa, să poată zidi, sigură, pe aceea temelie.

Marian Sasu.

○○○○○○○○

Frații.

Cu obrazul palid, ochii stânși, sta mut și nemișcat
Și să răspundă nu voia, ce judele a'trebat.

„Dar spune tinere odată de ești sau nu de vină”

„De recunoști greșala ta?” El drept răspuns suspină

Și cu sprâncenele'ncruntate ridică mândru capul

„Să faceți ce veți vrea cu mine, căci eu sunt vinovatul”.

Un șopot s'auzi'n mulțime, iar judele privind'nainte
Se ridică și'nfuriat strigă, ca scos din minte :
De ce-ai tăcut atâta vreme ? Dar vei fi răsplătit !
Și moartea ta va fi prin glonte . . Deci spune ești mulțumit
Dorința care o mai ai, mărturisește-o acum,
„Căci mâine'n zori vei pribegi spre-a vecinicii drum“.

O liniște ca de mormânt cuprinse sala'ntreagă,
— Sunt mulțumit să mor prin glonte, deși viața mi-e dragă.
Și singura-mi dorință e să-mi mai sărut odată
Pe cei iubiți : bătrâna mamă și sora adorată
Onoarea-mi v'o las chezășie, că'n zori întâmpin moarte,
„Lăsați-mă să plec acum, căci ele stau departe“.

Cuprins de jale amară și'n suflet cu venin
În ochii lui frumoși bobi de mărgean îi vin.
„Să pleci“ răspunse atunci un glas aspru și rece.
Băeatul se închină. E gata ca să plece,
Grăbit luă un cal și cât clipești odată,
Dispare'n codru des'n noaptea'ntunecată.

În văi e sfântă pace. Sus luna albă trece
Și stele mari s'aprind în noaptea aceea rece.
Un clepot vechiu s'aude sunând o rugăciune,
Pe care'n ori ce seară cu acelaș glas o spune.
Și ploii de argint se lasă pe valea înflorită
Biserica bătrână se pare poleită.

Nimic din acest farmec nu simte condamnatul ;
De gânduri negre-i fierbe, îi clocotia'ntreg capul.
Din ochii lui cei limpezi curg lacrimi șiroi,
Ca o săgeată trece munți rupți de vânt și ploii.
Deodată o prapastie'naintea lui s'arată
Și atunci fără de viere, descalecă îndată.

Cum slab eră'n putere și chinul greu l-apăsă,
S'așează lângă râpă gândind la cei de acasă ;
Și negre gânduri joacă pe palida lui frunte.
Ce voiu spune acasă, când ne vom despărți ?
Să mint ? La ce să mint, când nu știu a minți.

Să spun oare adevărul? Dar ce va zice mama?
 Va nebuni de sigur. Iar sora mea sărmana,
 Pustie și stingheră va rămânea în lume
 „O dar nu se poate! Nimic nu le voi spune”.
 Și totuși să le mintă el eră în stare
 Dar nici aveà tăria să-și spună jalea mare.

Și tot gândind într'una pierdutul lui noroc
 Incalecă din nou. Se'ndreaptă spe-acel loc,
 Unde trăise'n fericire ani, zile, ceasuri sfinte,
 De unde plecase vesel cu cinci ani mai'nainte.
 De atunci trăise'n școala vieții. Și iată că azi vine
 Învins, zdrobit cu-a morții groază'n vine.

Visând la vremi apuse deodat'se vede'n prag.
 Naintea lui răsare un chip frumos și drag,
 Cu părul, ca de aur, cu ochi, obraz senin.
 Strigând deschise ușa. „Vin'mamă dragă vin”
 Plângând bătrâna se arâncă în brațele iubite
 Și lacrimile ei ferbinți erau fără sfârșite.

Târziu numai se liniști când luna se ascunse
 Neobosit'privià odorul, ce-o vorbă nu le spuse.
 Surâsul lui cel dureros în lacrimi e resfrânt
 Și nu știa să spună ori nu, misteriosu-i gând.
 Dar sorioara'mbrățișându-l îi zice'ncet duios;
 Rămâi cu noi?... O frate drag, cât ești azi de frumos.

Atunci întreaga lui făptură, cuprinsă fie de fiori
 Și abia putu rosti: „Pleca-voiu mâine'n zori”
 Țara azi îmi cere să lupt pentru al ei bine;
 „Nu trece vreme multă și veți fi iar lângă mine”.
 În gât s'opri cuvântul... rămase nemișcat,
 Iar biata mamă-i zise cu glasul tremurat:

O dacă scumpa țară te cheamă'n ajutor
 Te du! Și îngrijat să nu fi drag odor.
 Mătânii noi vom face să te întorci curând
 „Invingător. Și zilnic te vom aveà în gând!!
 Uscându-și fața'nlăcrimată plecară amândouă
 Când orologiul dela turn vestise ora nouă.

Rămase singur condamnatul cu inima însângerată
Spre cer înalță ochii, .. privirea'ndurerată.
Voia să spună o rugă, dar buza i-a'nghețat
Și mut stătea ca piatra .. căzu ca leșinat ...
Grumazul i-se curbă și păru-i cărunțise ...
Un tainic glas îl mustră pentrucă el mințise.

Deodată se deșteaptă și aleargă ca smintit
La masa lui de scris. Luă un toc grăbit
Iși cuprinse'n palme fruntea'naltă și ferbinte
Și'ncepe a scrie'ntruna tot ce-i venia în minte
O lacrimă de argint i-alunecă pe geană
Mărturisind păcatul iubitei sale mamă.

„Nu merg să'nving dușmanul care țara o sugrumă
„Ci merg s'ascult calăul, ce viața mea o curmă.
„Iertați-mă iubite că'n viață'ntâia dată
„V'am înșelat, mințind o faptă adevărată :
„Mai mulți ne răsculasem, crezând că facem bine,
„Dar mâin'voiu plăti totul, nu plângeți după mine :

Cuprins de chinul disperării, el adormi puțin,
Uitase pentr'o clipă a morții amar venin.
Și'nchise ochii blânzi'n visuri tulburate ...
Mai eră nu ceas, două și atunci ce sfârșesc toate ...
Lângă lamp'aprinsă uită scrisoarea'ngrozitoare,
Car'va spune celor dragi, că mâne'n zori el moare.

În partea cealaltă a casei o fată stă trează.
E sora care îngrijată nici doarme, nici visiază,
Ci'vinsă de-o putere ascunsă se scoală și grăbit,
Aleargă spre odaia fratelui iubit.
Căci nu-și putea da seama de ce are lumină
Acum când satul doarme, când zorii se'nsenină.

Cu pași ușori ea intră'n camera'ncălzită
S'apropie de pat încet și liniștită.
Privește apoi spre masă, iar ochiu-i se oprește
Pe foaia de hârtie. O ia'n grabă .. citește ...
Și palidă ca mortul rămase atunci pe loc
Ea pricepù îndată, groasnicul nenoroc.

Viu i-se umflă pieptul. Sus ochii își ridică...
 O clipă sovăi. Deodată fără frică,
 Șopti infiorată. „Nu tu ci eu să mor, căci mama“
 „De-ar ști că nu mai ești ar nebuni sărmana.“
 Și fără a mai gândi, ia foarfeca argintată
 Tâindu-și părul de aur, băeat se'mbracă'ndată.

Încalecă în grabă și aleargă, ca nebună.
 Pe drumul rece al morții, mergea cu voie bună.
 Iar ochii ei frumoși îi scăpărae sălbatici
 Trecând ca o săgeată prin munți, văi și potoci.
 Și pas cu pas în urmă-i aurora se ivește...
 Pe cerul auriu o stea sfios clipește.

Și iat-o că ajunse la locu'ingrozitor.
 Departe încă strigă: „Sunt gata ca să mor.
 „Cuvântul l-am ținut, cum ieri v'am fost promis
 „Sunt gata ca să mor! Aveți ceva de zis?
 Preotul face-o rugă și nimeni nu cunoaște,
 Că nu cel condamnat vorbește acum de moarte.

Un semn ușor din mână făcu ca să țâșnească
 Torent de sânge cald din ființa femeiască.
 Surâsul trist străluce pe buza înghețată
 Și gura este mută. Dar iată deodată
 În depărtări se vede un călăreț ce vine
 În zbor par'că... sosește... el strigă prin suspine:

„Să nu mi-o omoriți, doar vinovat eu sunt“
 Toți îl priviau uimiți și nu aveau cuvânt.
 Iar el când o văzû în sânge 'nfășorată
 Strigă „Mi-ați omorit-o! Impușcați-mă îndată!“
 Plângând bătrânul jude voia a-l liniști
 Văd mâna aspră a sorții așa avrut a fi.

Durerea ta e mare, e chiar nemărgănită
 Dar nu uita băete pe mama ta iubită.
 De azi 'nainte tu ești nădejdea pentru ea,
 Să-i stai mereu alături, s'alungi durerea grea;
 Puținele ei zile — cât îți slă'n puțință —
 Fă-le senine, dulci și fără suferință.

„Iar corpul sorei dragi de noi va fi așezat
 „Intre eroii țării, ea ei ca s'a luptat.
 „Și ca femeie dânsa știut'a să iubească
 „Flori mari mormântul ei o să-l impodobască,
 Atunci băeatul strigă „O mângăie Isuse pe mama mea-
 [iubită”
 „Iar sorei drag fă-i parte în lumea fericită.”

Aurora Popa inv.

Din alte vremuri.

(schiță)

— Să mergem acum, ne așteaptă
 cina; spuse prietinelui său Bazil,
 pe când umblau fără nici o țintă
 de-alungul trotuarelor luminate.

— Vorbești de cină? Ce ironie!
 și ce vom cina, tu mi-se pare
 ști că am sfârșit cu ce aveam
 cumpărat de eri...

— Mai e ceva! mai am încă ceva
 provizii, da ști, ceva delicios...
 și Petru zâmbi cu nevinovăție.

Plecară spre casă și cum tre-
 ceau prin fața vitrinelor luminate
 ca ziua, bunătațile expuse le
 atâtau simțurile.

Trecură prin fața unui restau-
 rant; se auzeau acorduri de
 muzică și zgomot de cuțite și
 farfurii...

Petru și Bazil se priviră fără
 a-și spune unui altuia un cuvânt,
 apoi își întefiră pașii... La mar-
 ginea orașului într'un colț era
 locuința celor doi studenți...
 Au ajuns și intrară într'o odaie
 scundă, Bazil aprinse lampa cu
 gaz și apoi se așezară lângă un
 obiect de formă patrată căruia
 îi ziceau, masă...

În colț câteva scânduri în for-
 mă de rafturi țineau câteva cărți

cu scoarțe învechite și lângă
 perețele din dreapta un pat; atât
 era mobilierul modestei odăi...

— Acum cina Petre... să
 vedem ce mâncăm...

Bazil desface o lădiță și aduce
 un pachet într'un ziar mototolit
 din care eșiră la iveală două felii
 de pâine...

— Este din ce a rămas dela cina
 de aseară, zise Petru satisfăcut;
 acum ceva lângă pâine.

Bazil privi melancolic feliile
 de pâine apoi îngână:

— Da, da, ceva lângă pâine,
 asta trebuie, mai ales că am o
 foame...

— Asta trebuie, așa e: vorbi
 Petru, dar de unde și cum?

— Uite, să cumpărăm dela o
 prăvălie, ceva unt, ori salamă,
 ardei și un sfert de vin.

— Ar fi boerește! dar pe ce?
 Tu nu mai ai nici un ban?

— ?!

— Nimic?

— Dar tu?

Eu stau prost abia o piesă de
 5 lei...

— Bravos amice! eu am 2

lei; cu 7 lei cinăm ca'n povești!

— Bine, așa ar fi — zise celălalt cu ochii pierduți la feliile de pâine — dar uitasem să-ți spui că țineam bani pentru a cumpăra niște plicuri și timbre... trebuie să-i scriu Ilenei... știi cât m'a rugat să-i scriu și dacă-i vorba să spun adevărul zău imi place copila asta...

Bazil se făcu a nu înțelege totul; dar zâmbetul din colțul buzelor se pierdu într'un oftat și în ochi îi apărură două lacrimi.

— Nu ți-am spus adevărul, zise el, și eu mai aveam 5 Lei,

dar ști tu încă pe luna ce trecu nu mi-am plătit locuința.

Cei doi studenți se priviră multă vreme apoi cu o duioșie frățescă se îmbrățișară...

— Acum haide, să cinăm din ce avem — zise Bazil.

Cina fu bună și prietenii erau veseli și împăcați.

Când fu pe sfârșite, Bazil vorbi iarăși ca pentru el.

— Fericiți cei săraci...

— Că aceia n'au cu ce-și cumpăra măcar o cină — adăose Petru, cu un zâmbet dureros...

Ion Raftu.

Omul și lumea.

Omul era rătăcitor în lume... se închina lui Dzeu și tuturor....

Pe-atunci începură să se rădice tronurile perfidiei și necinstei și omul cu sufletul tânăr încercă să surpe temeliile mincinoase... dar nu reuși. În munca-i pentru ceruri și dumnezeire s'a ciocnit de batjocurile mulțimii; a marelui mulțimi, ce-l credea nebun... și omul a fost invins de lume....

Ion Raftu.

*Biblioteca Universității
București.*

